

TALOUSARVION 2025 LAADINNAN OHJEET KHALL 2.9.2024

Yleistä

Erityistä huomiota tulee kiinnittää kuntastrategiasta ja muista strategioista johdettuihin tavoitteisiin sekä niitä seuraaviin mittareihin.

Investoinnit ovat tärkeä osa budjetointia ja ne tulee johtaa kuntastrategian tavoitteista, mutta edellyttävät erittäin tarkkaa harkintaa kunnan talouden tasapainon säilyttämiseksi. Investointien suunnittelussa tulee huomioida kunnan vetovoiman vahvistaminen sekä elinvoimanäkökulma, niin että ne tukevat kasvua ja työllisyyttä kunnassa. Lisäksi investointien tarve on arvioitava kunnan väestörakenteen (mm. ikärakenne) mukaisen palvelutarpeen näkökulmasta kuntalaisten hyvinvointia tukien.

Valtionosuudet

Kuntien valtionosuuksiin tehdään vuosina 2025–2027 ylimääräisiä leikkauksia sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien vuoksi.

Kuntaliiton 6.8.2024 julkaiseman ennakkollisen yhteenvetolaskelman mukaan Kuortaneen kunta saa vuonna 2025 peruspalvelujen valtionosuutta 4.174 t€ (josta TE-uudistuksen rahoitusosuus 271 t€) ja veromenetysten korvausta 561 t€, yhteensä 4.735 t€. Opetus- ja kulttuuritoimen vuoden valtionosuus 1.605.144 kasvaa n. 186.000 euroa johtuen lukion oppilasmäärän kasvusta, joten vuoden 2025 OKM:n valtionosuus on n. 1.791 t€. Valtionosuuskokonaisuuden muutos kuluvan vuoden toteutumaan nähden on -190 t€ (-2,8 %). Tämän lisäksi on huomioitava, että TE-uudistuksen rahoitusosuus 271.000 € tilitetään perussopimukseen perustuen Kuntayhtymä Kypille palvelutuotannon järjestämiseen.

Verotulot

Kuntaliiton 8/2024 verokehikon ennusteen mukaan Kuortaneen kunnan verotulot ovat vuonna 2025 yhteensä 6.816 t€.

Veroennustekehikon päivitys perustuu osin Valtiovarainministeriön kesäkuun taloudellisen katsauksen verotuloarvioihin. Elokuun veroennustekehikossa on lisäksi huomioitu verotilitykset heinäkuuhun asti sekä Verohallinnon ennakkotieto elokuun verotilityksestä. Ennusteessa on myös huomioitu Verohallinnon 29.7. julkaisema kuntakohtainen ennakkotieto valmistuvasta verotuksesta 2023.

Yhteenvedo						
TILIVUOSI	2022	2023	2024**	2025**	2026**	2027**
Verolaji						
Kunnallisvero	10 209	5 192	5 103	5 141	5 457	5 600
Muutos %	4,4	-49,1	-1,7	0,8	6,1	2,6
Yhteisövero	1 108	693	601	602	634	668
Muutos %	-5,6	-37,4	-13,4	0,3	5,2	5,5
Kiinteistövero	919	1 014	1 080	1 073	1 073	1 073
Muutos %	0,9	10,3	6,5	-0,7	0,0	0,0
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	12 236	6 900	6 783	6 816	7 163	7 341
Muutos %	3,1	-43,6	-1,7	0,5	5,1	2,5

Henkilöstökulut

Kuntastrategian tavoitteena valtuustokaudelle on huolehtia kunnan työyhteisön hyvinvoinnista, kehittää ja tukea työyhteisötaitoja ja panostaa henkilöstön yhdenvertaisuuteen. Tavoitteen toteutumista seurataan työhyvinvointikyselyllä, henkilöstön vaihtuvuuden mittareilla ja avoimien työpaikkojen hakijamäärillä.

Kunnan osaava ja hyvinvoiva henkilöstö tuottaa laadukkaita palveluja kuntalaisille, mikä lisää kuntalaisten hyvinvointia. Henkilöstön hyvinvointia ja ammattitaitoa ylläpidetään tarpeisiin kohdennetuilla koulutuksilla ja toimialarajat ylittävällä sekä alueellisella yhteistyöllä. Henkilöstön osaamisen ja esimiestyön kehittäminen ovat keskeisiä välineitä palvelun laadun jatkuvaan parantamiseen.

Hyvinvoivalla työyhteisöllä on heijastevaikutuksia organisaation kehittymiseen ja talouteen esimerkiksi vähentyvinä sairauspoissaoloina. Mm. tämän vuoksi henkilöstön hyvinvointiin on panostettava.

Kunta-alan voimassa oleva työehtosopimus on voimassa 1.5.2022 – 30.4.2025. Voimassaolo jatkuu vuoden kerrallaan, jollei sitä irtisanota 6 viikkoa ennen sopimuksen päättymistä.

Laadinnan lähtökohdat

Kuntatalouden tilanne on heikkenemässä mm. verorahoituksen vähenemisen vuoksi, mikä tulee huomioida taloussuunnittelussa.

Kuortaneen kunnan vuoden 2023 tulos oli 1.181.868,69 euroa ylijäämäinen. Tämän ylijäämäkirjauksen jälkeen kunnan taseessa ylijäämää on 8.608.120,94 euroa.

Talousarvio vuodelle 2024 on 211.900 euroa ylijäämäinen ja toisen kvartaalin toteutuman perusteella voidaan tässä vaiheessa arvioida talousarvion toteutuvan suunnitellusti.

Laadintaohjeet perustuvat päätöshetkellä käytettävissä oleviin arvioihin ja laadintakehyslaskelmiin keskeisistä tuloperusteista eli verotulo- ja valtionosuusarvioon. Näiden perusteiden muuttuessa voidaan ohjeita joutua täydentämään.

Hallintokuntien tulee antaa talousarvio- ja taloussuunnitelmaesityksensä viimeistään 23.10.2024

Käyttötaloudessa tulee kiinnittää huomiota erityisesti myös niiden pysyvien kustannusten budjetointiin, jotka vuonna 2025 toteutuivat vasta osan vuotta.

Käyttötalous

Hallintokuntien tulee palvelutoiminnan suunnittelussa huomioida kehittämisenäkökulma ja erityisesti lainsäädännöstä sekä kunnan väestörakenteen muutoksista johtuvat toiminnan muutokset. Elinkeinotoimen tavoitteiden ja toimenpiteiden tulee tähdätä edistämään paikkakunnan työpaikkamäärän kehittymistä.

Toimintamenojen kasvuun sallitaan maksimissaan 2,0 prosentin kasvu kuluvan vuoden muutettuun talousarvioon nähden.

Henkilöstön palkkamenoihin varataan 0,5 prosentin korotus verrattuna vuoden 2024 toteutumaan.

Sivukulut (sosiaaliturva-, työttömyysvakuutus-, tapaturma- ja ryhmähenkivakuutusmaksut sekä palkkaperusteiset eläkevakuutusmaksut (Kuel, Vael)) syötetään talousarvioon keskitetysti yleishallinnon toimesta.

Uusia virka- ja työsuhteita ei lähtökohtaisesti tule perustaa. Toiminnan tai sen kehittämisen kannalta välttämättömät uudet virat tai työsuhteet tulee olla erittäin perusteltuja. Palvelussuhteiden täyttölupamenettelyä jatketaan.

Investoinnit

Uudet investointikohteet edellyttävät erittäin tarkkaa harkintaa ja niiden tulee perustua kunnanvaltuuston hyväksymään strategiaan. Lautakuntien tulee asettaa suunnittelemansa investoinnit tärkeysjärjestykseen.

Investointiohjelman ulkopuolelle jäävät mahdolliset leasing-rahoituksella rahoitettavat hankkeet, joiden rahoituskulut tulee sisällyttää käyttötalouden kuluihin.

Toiminnalliset tavoitteet

Talousarvion toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet tulee johtaa kunnanvaltuuston hyväksymästä strategiasta. Asetettaville tavoitteelle tulee asettaa selkeästi mitattavat mittarit toteutumisen seurantaan varten.

Tytäryhteisöille asetetaan toiminnan ja talouden tavoitteet yhteisten neuvottelujen pohjalta. Ne johdetaan kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisöjen mahdollisista omista strategioista ja liiketoiminnasta.